

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie február 2013

II. senát

Nálezy:

spisová značka	II. ÚS 440/2011
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – nevyhovené
dátum rozhodnutia	11. októbra 2012
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka (obchodná spoločnosť) namietala porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu.</p> <p>Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu vo veci preskúmania zákonnosti rozhodnutia Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky najvyšší súd potvrdil rozsudok krajského súdu, ktorým bola žaloba sťažovateľky zamietnutá.</p> <p>Podstatou nezákonnosti prvostupňového správneho rozhodnutia daňového úradu, ako aj následného rozhodnutia daňového riaditeľstva je podľa názoru sťažovateľky nesprávny výklad § 43 v spojení s § 11 ods. 13 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení účinnom do 31. decembra 2005 (ďalej len „zákon o DPH“), ktorý si postupne osvojil aj prvostupňový súd v konaní o preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a následne aj najvyšší súd.</p> <p>Podľa sťažovateľky jej totiž bola dodatočným platobným výmerom daňového úradu vyrubená daň z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie december 2005 v sume 551 679 Sk podľa § 44 ods. 6 písm. b) bodu 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov o správe daní a poplatkov v znení účinnom v čase vydania napadnutých rozhodnutí (ďalej len „zákon č. 511/1992 Zb.“; tento bol s účinnosťou od 1. januára 2012 nahradený Daňovým poriadkom č. 563/2009 Z. z.).</p> <p>Výsledku v podobe uvedeného dodatočného platobného výmeru predchádzalo nepriznanie oslobodenia dodania tovaru od dane z dôvodu tvrdeného nesplnenia podmienok na jeho priznanie.</p> <p>Sťažovateľka tiež uvádza, že podľa § 43 zákona o DPH sú pre oslobodenie dodania tovaru z tuzemska do iného členského štátu od DPH rozhodujúce tri skutočnosti (podmienky), a to, že</p> <ol style="list-style-type: none"> tovar bol prepravený do iného členského štátu, išlo o predaj za protihodnotu, tovar bol dodaný osobe identifikovanej pre daň.

	<p>Prvé dve skutočnosti medzi účastníkmi sporné neboli. Spornou sa stala tretia podmienka, a to, či tovar bol dodaný osobe identifikovanej pre daň. Podľa § 11 ods. 13 zákona o DPH sa osobou identifikovanou pre daň v inom členskom štáte rozumie osoba, ktorej je pridelené identifikačné číslo pre daň v inom členskom štáte.</p> <p>Podľa argumentácie sťažovateľky súčasťou práva na spravodlivý súdny proces, ako aj práva na súdnu ochranu je aj právo účastníkov konania na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ktoré musí vychádzať z takého výkladu a uplatňovania ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý je v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy).</p> <p>Sťažovateľka rozčlenila svoju argumentáciu do troch častí, a to</p> <ol style="list-style-type: none"> výklad v rozpore so samotným legálnym výkladom zákona o DPH a ústavou, výklad v rozpore s účinkami aktov sekundárneho komunitárneho práva a nepredloženie predbežnej otázky Európskemu súdnemu dvoru podľa čl. 234 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva [po účinnosti Lisabonskej zmluvy: Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, (ďalej len „ZFEÚ“); v ďalšom texte bude ústavný súd vzhľadom na časové zasadenie prerokúvanej veci pri reprodukcii obsahu podaní účastníkov odkazovať na príslušné ustanovenia Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (ďalej len „ZES“)].
ratio decidendi	<p>Ústavný súd sa námietkami sťažovateľky zaoberal osobitne.</p> <p>a) K námietke nepredloženia prejudiciálnej otázky</p> <p>Podľa čl. 267 ods. 1 a 3 ZFEÚ, ktoré sú v podstatných rysoch zhodné s ustanoveniami čl. 234 ods. 1 a 3 ZES, sú sudy členských štátov, proti rozhodnutiu ktorých už niet opravného prostriedku, povinné predložiť Súdnemu dvoru predbežnú (prejudiciálnu) otázku týkajúcu sa výkladu zmlúv alebo platnosti a výkladu aktov inštitúcií, orgánov alebo úradov alebo agentúr Únie. Je nesporné, že proti rozhodnutiu najvyššieho súdu, ak koná o odvolaní vo veciach správneho súdnictva podľa § 250ja OSP, nie je prípustný žiadny ďalší opravný prostriedok (ani dovolanie – § 246c OSP). Najvyšší súd preto v tomto postavení nepochybne je súdom poslednej inštancie v zmysle čl. 267 ods. 3 ZFEÚ s povinnosťou položiť predbežnú (prejudiciálnu) otázku Súdnemu dvoru.</p> <p>Účastník konania má za predpokladu, že sú splnené predpoklady uvedené v čl. 267 ods. 3 ZFEÚ, právo na to, aby o otázkach výkladu alebo platnosti práva EÚ rozhodol práve Súdny dvor. Právo, aby o veci rozhodol súd, ktorý je na vydanie daného rozhodnutia aj príslušný, je predovšetkým obsahom práva na zákonného sudcu, ktoré je zaručené v čl. 48 ods. 1 ústavy a prípadne práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.</p> <p>V prerokúvanej veci je nesporné, že sťažovateľka položenie prejudiciálnej otázky nenavrhol ani krajskému súdu, ani najvyššiemu súdu, preto neprichádza do úvahy skúmať, či sudy dali prijateľnú odpoveď na jej argumenty v tomto smere. Zostáva teda posúdiť, či sa najvyšší súd a krajský súd nedopustili zásadného a kvalifikovaného pochybenia, keď nepredložili prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru.</p> <p>Ústavný súd nemôže poprieť, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je v odpovediach na argumenty sťažovateľky stručný a sám najvyšší súd ho vo svojom vyjadrení k sťažnosti na mnohých miestach doplnil.</p> <p>Tvrdenie, že uvedenie Šiestej smernice v prílohe zákona o DPH predstavuje jej prebratie do nášho právneho poriadku, je zjavne nepravdivé, pretože smernica sa implementuje v jednotlivých ustanoveniach (právnych normách) zákona a jej citácia v prílohe je len tzv. transpozičným odkazom, umožňujúcim ľahšiu orientáciu vo vzťahu práva EÚ a národného práva, avšak v žiadnom prípade nie zárukou, že implementácia bola aj skutočne úspešná. Podobne názor najvyššieho súdu na formálnu dôležitosť daňového identifikačného čísla nie je úplne v súlade s materiálnejším vnímaním práva na odpočet v judikatúre Súdneho dvora. Rovnako tak názor najvyššieho súdu, že medzi § 11 ods. 13 a § 43 zákona o DPH nie je súvislosť podľa názoru ústavného súdu opomína význam legálnych definícií v právnych predpisoch, najmä použitie slov „na účely tohto zákona“ v § 11 ods. 13 zákona o DPH.</p> <p>Predmetom posudzovania ústavného súdu je však odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu ako celok, nie vyjadrenie najvyššieho súdu k sťažnosti. Ústavný súd uznáva, že stručnosť, s akou sa najvyšší súd vyrovnal s argumentmi sťažovateľky, týkajúcimi sa výkladu práva EÚ, najmä Šiestej smernice, balansuje na hrane zásahu do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1</p>

ústavy. Ako však bude odôvodnené ďalej, v kontexte prerokúvanej veci a odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, ale aj aktuálnej judikatúry Súdneho dvora (vydanej po vydaní napadnutého rozsudku) ústavný súd nepovažuje nepredloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru za zásadné a kvalifikované pochybenie najvyššieho súdu, dostatočné na to, aby odôvodňovalo porušenie základného práva sťažovateľky.

b) K namietanému eurokonformnému výkladu na ťarchu sťažovateľky

V záujme prehľadnosti treba doplniť, že s účinnosťou od 1. januára 2007 bola Šiesta smernica (Šiesta smernica okrem toho, že bola implementovaná do jednotlivých ustanovení zákona o DPH, bola aj osobitným ustanovením – prílohou č. 6 bodom 1 zákona o DPH prevzatá ako celok. Príloha č. 6 je súčasťou zákona o DPH, a preto právne záväzná. V dôsledku tohto, v prípade takto prevzatej smernice nemôže ísť o rozpor s účinkami aktov sekundárneho komunitárneho práva) nahradená smernicou Rady 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L347 z 11. 12. 2006, s. 1, ďalej len „smernica 2006/112/ES“) a článok 28c časť A písm. a) Šiestej smernice bol nahradený čl. 138 ods. 1.

Povinnosť vykladať vnútroštátne právo v súlade s právom EÚ sa nazýva nepriamy účinok. Daňové úrady a najvyšší súd argumentovali výkladom v súlade s čl. 28c časťou A šiestej smernice. Teória rozlišuje nepriamy účinok nápravny, nepriamy účinok určujúci a potvrdzujúci nepriamy. V okolnostiach danej veci uvedené ústavný súd vníma ako potvrdzujúci nepriamy účinok, nanajvýš mierne vychýlený k účinku určujúcemu. Z ústavnoprávneho hľadiska je v prvom rade dôležité, že nejde o výklad contra legem.

Ústavný súd pripomína, že zákaz uloženia povinnosti jednotlivcom je vlastný v prvom rade účinku priamemu. Podľa teórie a judikatúry európskeho práva pri nepriamom účinku je situácia zložitejšia, ale zjednodušene povedané pri ňom platí, že ak národný predpis korektne unesie výklad ovplyvnený smernicou, môže ísť aj v neprospech jednotlivca. Ťažiskom zásahu do pozície jednotlivca je tak národný predpis.

V predmetnej veci nie je nutné zaťažovať sa týmito obavami, pretože výklad pomocou smernice má len marginálny význam, vrátane skutočnosti, že podľa tabuľky zhody predloženej na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky (vládný návrh zákona o dani z pridanej hodnoty, III. volebné obdobie, tlač 501 ustanovenie § 11 ods. 13 zákona o DPH nie je priamou implementáciou žiadneho ustanovenia smernice.

c) K námietke arbitrárneho výkladu § 11 ods. 13 (v nadväznosti na § 43 ods. 1) zákona o DPH

Ústavný súd tak preskúma vec hlavne z perspektívy čl. 46 ústavy, ale bude vnímať aj majetkový komponent veci. Na druhej strane ústavný súd, aby nezašiel do priam technických otázok daňového práva, venuje sa výkladu aplikovaných predpisov len v miere nevyhnutnej pre vlastné ústavnoprávne posúdenie.

Zo skutkového hľadiska vec nie je sporná. Tovar odberateľovi dodaný bol. Maďarská spoločnosť mala len vnútroštátne identifikačné číslo pre daň a DPH v Maďarsku neodviedla. Sťažovateľka teda nenamieta otázky skutkové, ale nesprávny výklad zákona o DPH daňovou správou a súdmi. Ide teda o otázku quid iuris. Sťažovateľka pritom tvrdí, že ustanovenie § 11 ods. 13 zákona o DPH vyžaduje len to, aby mala osoba identifikovaná pre daň (akékoľvek) identifikačné číslo pre daň z pridanej hodnoty v inom členskom štáte. Osoba, ktorej sťažovateľka dodala tovar, (nejaké) identifikačné číslo mala, a preto nebol dôvod sťažovateľke dorubiť daň.

Ako už ústavný súd uviedol, sťažovateľke možno dať za pravdu, že najvyšší súd (po rozsiahlej rekapitulácii skutkového stavu a priebehu konania) lakonicky uviedol, že sa stotožňuje s názorom krajského súdu, že § 43 zákona o DPH (Oslobodené od dane je dodanie tovaru, ktorý je odoslaný alebo prepravený z tuzemska do iného členského štátu predávajúcim alebo nadobúdateľom tovaru alebo na ich účet, ak nadobúdateľ je osobou identifikovanou pre daň v inom členskom štáte.), ktorý je priamo previazaný s už citovaným § 11 ods. 13 zákona o DPH, je potrebné vykladať eurokonformne, so zreteľom na čl. 28c časť A písm. a) šiestej smernice. Okrem toho ešte najvyšší súd zdôraznil fakt, že v čase dodávky a vystavenia dokladu nemal odberateľ identifikačné číslo pre daň.

Najvyšší súd však v napadnutom rozsudku výslovne odkázal aj na § 219 ods. 2 OSP, ktorý umožňuje odvolaciemu súdu potvrdzujúcemu rozhodnutie,

s ktorým sa stotožňuje, uviesť ďalšie dôvody na doplnenie. Z toho je zrejmé, že ústavnú udržateľnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku treba posúdiť aj v súvislosti s odôvodnením rozsudku krajského súdu. V odôvodnení tohto rozsudku sa okrem iného uvádza: *«S poukazom na oprávnenie podľa článku 27 ods. 4 nariadenia rady (č. 1798/2003, pozn.) a s poukazom na povinnosť preukázať splnenie podmienok pre uplatnenie oslobodenia od dane podľa § 43 zákona o DPH na strane daňového subjektu je potrebné vykladať pojem „osoba identifikovaná pre daň v inom členskom štáte“ tak ako to urobil žalovaný, t.j. osoba identifikovaná pre daň pre intrakomunitárne obchody. Keďže účelom európskej úpravy je prenos daňových príjmov do štátu spotreby, osobou povinnou odviesť daň za takú dodávku bude len tá osoba, ktorá je identifikovaná pre DPH pre intrakomunitárne obchody.»*

V súvislosti s citovaným odôvodnením rozsudku krajského súdu možno podľa názoru ústavného súdu považovať – inak skutočne stručné – odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu za akceptovateľné nielen z hľadiska čl. 46 ods. 1 ústavy, ale aj z hľadiska súlade s judikatúrou Súdneho dvora.

Argumentácia krajského súdu i najvyššieho súdu rešpektuje zmysel úpravy zdaňovania intrakomunitárnych obchodov, ktorý má zabezpečiť, aby dodávky tovaru v rámci územia EÚ podliehali dani z pridanej hodnoty len v štáte určenia (spotreby). Súdny dvor v tejto súvislosti považuje princíp neutrality za hlavný princíp spoločnému systému dane z pridanej hodnoty, z ktorého vyplýva i právo na odpočet daňového zaťaženia na predchádzajúcom produkčnom stupni.

V tomto zmysle potom predstavuje úprava v § 11, podľa ktorej zdaniteľným obchodom je a dani z pridanej hodnoty podlieha nadobudnutie tovaru v tuzemsku z iného členského štátu od osoby identifikovanej na daň, a úprava v § 43, ktorá naopak takéto dodanie do iného členského štátu osobe identifikovanej pre daň od dane oslobodzuje, vzájomne sa dopĺňajúce (komplementárne) právne úpravy, ktoré prakticky zabezpečujú realizáciu princípu neutrality v spojení s princípom zdanenia v štáte určenia. Z toho plynie, že predpokladom oslobodenia od dane upraveného v § 43 zákona o DPH je to, aby zdaniteľný obchod mal charakter „nadobudnutia tovaru z iného členského štátu“ v členskom štáte určenia. Potom ale je plne udržateľný výklad krajského súdu i najvyššieho súdu, že za osobu identifikovanú pre daň v zmysle § 11 ods. 13 zákona o DPH možno na účely § 43 zákona o DPH považovať jedine takú osobu, ktorej v danom členskom štáte určenia vznikne podľa národného právneho predpisu upravujúceho daň z pridanej hodnoty, ktorý je obdobný ustanoveniu § 11 zákona o DPH, zdaniteľný obchod podliehajúci dani z pridanej hodnoty v danom členskom štáte.

V prerokovanej veci pritom správne orgány ani súdy pri nepriznaní oslobodenia o dane sťažovateľke pri dodaní jej tovaru spoločnosti S. Kft. neargumentovali výlučne tým, že by sa pojem „identifikovaná pre daň“ podľa § 11 ods. 13 zákona o DPH musel vykladať len ako majúca identifikačné číslo pridelené vo formáte predpokladanom Šiestou smernicou, resp. že by nepredloženie tohto čísla určitou osobou automaticky vylučovalo možnosť takejto osoby byť považovaná za „identifikovanú pre daň“.

Z rozsudku krajského súdu je naopak zrejmé, že daňové orgány vykonali dožiadanie na príslušné daňové orgány Maďarskej republiky na účely zistenia nielen toho, či spoločnosť S. Kft. mala pridelené identifikačné číslo podľa normy ISO na intrakomunitárne obchody, ale či táto spoločnosť aj skutočne bola zdaniteľnou osobou v Maďarsku na účely intrakomunitárnych obchodov, teda či intrakomunitárny obchod so sťažovateľkou priznala ako nadobudnutie tovaru z iného členského štátu.

Z údajov zistených z odpovede na dožiadanie vyplýva, že za sporné obdobie (4. štvrtrok 2005) neboli evidované žiadne priznania nadobudnutia tovaru zo strany spoločnosti S. Kft. Ak z týchto okolností, v spojení s neprideleným identifikačným číslom pre daň v určenom formáte, daňové orgány i súdy vyvodili, že spoločnosť S. Kft. nebola osobou identifikovanou pre daň v inom členskom štáte (v Maďarsku) v takom zmysle, v akom to vyplýva z § 11 ods. 13 zákona o DPH, nie sú tieto závery prima facie arbitrárne.

Od podnikateľa obchodujúceho v prostredí EU možno rozumne očakávať, že si overí správnosť identifikačného čísla, ktoré mu predloží jeho odberateľ. Možno dodať, že na základe žiadosti ústavného súdu daňová správa uviedla, že systém VIES bol funkčný od vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie. Ak sa sťažovateľka bez takéhoto overenia spoliehala na to, že spoločnosť S. Kft. je osobou identifikovanou pre daň v inom členskom štáte v takom zmysle, v akom vyplýva z § 11 ods. 13 zákona o DPH, konala na vlastné riziko a musí ho znášať.

	<p>Sťažovateľka sa počas celého daňového i súdneho konania obmedzovala v zásade na jedinú argumentáciu, ktorú predostrela i ústavnému súdu a ktorá v podstate spočívala v tom, že „osoba identifikovaná pre daň v inom členskom štáte“ je ktorákoľvek osoba, ktorá má v danom štáte pridelené akékoľvek daňové číslo na účely dane z pridanej hodnoty, a je podľa sťažovateľky vylúčené, aby určitá osoba bola platiteľom len na účely vnútroštátnych, avšak nie aj intrakomunitárnych obchodov.</p> <p>Treba uznať, že táto argumentácia sťažovateľky mohla mať v danej veci relevanciu, pretože mohla preukázať, že i keď spoločnosť S. Kft. nemala pridelené príslušné identifikačné číslo vo formáte predpokladanom Šiestou smernicou, bola osobou identifikovanou pre daň.</p> <p>Podľa § 29 ods. 8 zákona č. 511/1992 Zb. mal však daňový subjekt preukazovať skutočnosti, ktoré majú vplyv na správne určenie dane. Uvedené bolo o to viac povinnosťou daňového subjektu, keď bolo zrejmé, že dôkazy obstarané daňovými orgánmi svedčia prima facie v prospech záveru, že spoločnosť S. Kft. takouto osobou nebola. I keď je zrejmé, že sťažovateľka vo svojom postoji v daňovom konaní vychádzala z nesprávnej interpretácie § 11 ods. 13 zákona o DPH, mohla pri poznaní argumentácie daňového úradu navrhnuť iné dôkazy na preukázanie, že spoločnosť S. Kft. bola v Maďarsku osobou identifikovanou pre daň, aj keď nemala pridelené identifikačné číslo pre daň v normalizovanom formáte, a preto bola povinná považovať nadobudnutie tovaru od sťažovateľky za nadobudnutie tovaru z iného členského štátu a zdaníť ho podľa maďarských predpisov (napríklad vyhlásenie danej spoločnosti, odkazy na príslušné maďarské predpisy a pod.).</p> <p>Ak by tak urobila, bolo by povinnosťou daňových orgánov i súdov sa s jej návrhu a argumentmi vysporiadať. Nedostatok takejto procesnej aktivity však bráni ústavnému súdu, aby sa zaoberal prípadnou ústavnou akceptovateľnosťou napadnutého rozsudku v tomto smere.</p> <p>V závere – i keď to sťažovateľka nenamietala – považuje ústavný súd za dôležité pripomenúť, že riadne a v súlade s právnymi predpismi vyrubenú daň nemožno považovať za sankciu vo vzťahu k navrhovateľke, keďže zo zisteného skutkového stavu vyplýva (prima facie nie arbitrárny) záver, že spoločnosť S. Kft. sa v Maďarsku skutočne nepovažovala za osobu, u ktorej nadobudnutie tovaru z iného členského štátu predstavuje zdaniteľný obchod, ktorý v Maďarsku podlieha dani.</p> <p>Za týchto okolností ale sťažovateľka skutočne nemala právo na oslobodenie od dane podľa § 43 v spojení s § 11 ods. 13 zákona o DPH. Vlastný nesprávny výklad § 11 ods. 13 zákona o DPH zo strany sťažovateľky taktiež nemohol založiť žiadne legitímne očakávanie sťažovateľky, že jej výklad bude zdieľaný aj daňovými orgánmi (čo sťažovateľka ani netvrdí). Ak sa preto sťažovateľke nepodarí domôcť sa zaplatenej dane z pridanej hodnoty od spoločnosti S. Kft. (ktorej mala sťažovateľka v dôsledku neoslobodenia dodať tovar za cenu s daňou z pridanej hodnoty), bude táto majetková strata dôsledkom rizika, ktoré na seba sťažovateľka svojim nesprávnym postupom prevzala.</p> <p>Ústavný súd rozhodol tak, že sťažnosti sťažovateľky nevyhovuje.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESRP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd SR: IV. ÚS 208/08, I. ÚS 286/2010, II. ÚS 65/2010, III. ÚS 151/07, IV. ÚS 206/08, III. ÚS 207/09, III. ÚS 388/2010, IV. ÚS 108/2010, II. ÚS 129/2010, I. ÚS 241/07</p> <p>ESRP: č. 40265/07 Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s., v. Slovakia; Súdny dvor ES: bod 25 návrhu generálneho advokáta Pedra Cruz Villalóna prednesený 10. júna 2010 vo veci C-173/09, von Colson a Marleasing, rozsudok vo veci C-409/99, Metropol Treuhand proti Finanzlandesdirektion für Steiermark a Michael Stadler proti Finanzlandesdirektion für Vorarlberg, Zb. SD 2002, s. I-102, ods. 42, rozsudok vo veci C-465/03, Kretztechnik AG proti Finanzamt Linz, Zb. SD 2005, s. I-4373, ods. 33 a 34, rozsudok v spojených veciach C-439/04 a C-440/04, Axel Kittel proti Belgickému štátu a Belgický štát proti Recolta Recycling SPRL, Zb. SD 2006, s. I-6177, ods. 47 a 48, rozsudok v spojených veciach C-80/11 a C-142/11, Mahagében Kft. proti Nemzeti Adó-és Vámhivatal Dél-dunántúli Regionális Adó Főigazgatósága a Péter Dávid proti Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-dunántúli Regionális Adó Főigazgatósága, ods. 37 až 39</p> <p>Nemecký Spolkový Ústavný súd: BVerfG 82, 159</p> <p>Rakúsky Ústavný súd: VfSlg. 14390/1995</p> <p>Ústavný súd Českej republiky: IV. ÚS 154/08</p>

spisová značka	II. ÚS 69/2011
sudca spravodajca	Juraj Horváth
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – nevyhovené
dátum rozhodnutia	18. októbra 2012
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	<p>čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky</p> <p>čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky</p> <p>čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd</p> <p>čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd</p> <p>čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských a základných slobôd</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka (obchodná spoločnosť) namietala porušenie označených práv uznesením krajského súdu.</p> <p>Napádaným uznesením krajský súd podľa § 250b ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku uložil stavebnému úradu doručiť žalobkyni sporné stavebné povolenie, ktoré bolo jej právnenému zástupcovi aj doručené, a následne žalobkyňa proti spornému stavebnému povoleniu podala odvolanie, takže z tohto dôvodu bol spis stavebného úradu postúpený spolu s odvolaním žalobkyne nadriadenému krajskému stavebnému úradu.</p> <p>Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľka v prvom rade namieta porušenie svojho základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie a v jeho spojitosti aj základného práva a práva vlastníť a pokojne užívať svoj majetok a práva na účinný prostriedok nápravy.</p> <p>Porušenie práv na spravodlivé súdne konanie sťažovateľka vzhliada zo štyroch dôvodov.</p> <p>Prvým dôvodom je, že krajský súd napádané uznesenie, ktorým uložil stavebnému úradu doručiť žalobkyni sporné stavebné povolenie, riadne neodôvodnil, resp. sa v ňom podľa nej nevysporiadal s tým, kvôli čomu nepostačilo v danom prípade doručenie verejnou vyhláškou, preto sťažovateľka toto uznesenie krajského súdu považuje za arbitrárne.</p> <p>Ďalším dôvodom je podľa sťažovateľky skutočnosť, že krajský súd napadnutým uznesením rozhodol bez tohto, aby jej umožnil sa k veci relevantne vyjadriť, a to konkrétne k otázke vlastníctva parciel, na ktorých boli ňou na základe sporného stavebného povolenia postavené stavby, čím malo dôjsť k porušeniu princípu kontradiktórnosti.</p> <p>Tretím dôvodom namietaného porušenia práv na spravodlivé súdne konanie je tvrdenie sťažovateľky, že napádaným uznesením krajský súd preskúmaval také rozhodnutie (sporné stavebné povolenie), ktoré podľa nej nemôže byť predmetom prieskumu na základe žaloby podľa V. časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku, s čím sa krajský súd v napádanom uznesení podľa sťažovateľky vôbec nevysporiadal.</p> <p>Napokon, posledným dôvodom sťažovateľkou tvrdenej arbitrárnosti uznesenia krajského súdu je nepripustenie odvolania proti nemu, čím bolo zabránené, aby toto rozhodnutie bolo preskúmané súdom vyššej inštancie, a tak bolo v konečnom dôsledku podľa sťažovateľky na základe nepreskúmateľnej svojvôle krajského súdu oživené už raz právoplatne skončené stavebné konanie z dôvodu, že proti už raz právoplatnému spornému stavebnému povoleniu podala žalobkyňa odvolanie, čím malo v konečnom dôsledku dôjsť k zásahu do vlastníckych práv sťažovateľky, ktorá toto sporné stavebné povolenie už konzumovala, a tiež jej tým bolo odňaté právo na účinný prostriedok nápravy</p>
ratio decidendi	<p>1. K namietanému porušeniu základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru</p> <p>V súvislosti s preskúmaním citovaného rozhodnutia krajského súdu je podľa ústavného súdu potrebné v prvom rade poukázať na predmet konania vedeného krajským súdom, tak ako ho vymedzila žalobkyňa v žalobnom petite. Zo žaloby žalobkyne podanej podľa V. časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (správne súdnictvo) vyplýva, že sa ňou domáhala preskúmania zákonnosti sporného stavebného povolenia a jeho následného zrušenia, a to z dôvodu, že zo spisu stavebného úradu malo podľa nej</p>

vyplývať, že ten neexistoval, či v danom prípade, t. j. v prípade vydania sporného stavebného povolenia, je vo veci skutočne veľký počet účastníkov konania, a teda či bol splnený predpoklad podľa § 61 ods. 4 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „stavebný zákon“), podľa ktorého stavebný úrad postupoval a sporné stavebné povolenie z dôvodu veľkého počtu účastníkov konania doručoval verejnou vyhláškou.

Žalobkyňa podanou žalobou tiež poukázala na skutočnosť, že v dotknutom stavebnom konaní bolo vydané aj stavebné povolenie, pričom toto stavebné povolenie sa týkalo identických účastníkov a parciel ako sporné stavebné povolenie a bolo priamo doručované 17 účastníkom konania.

Ústavný súd poukazuje na to, že účelom ustanovenia § 250b ods. 2 OSP (ktoré aplikoval aj krajský súd, pozn.) je garantovať naplnenie základného práva domáhať sa účastníctva v správnom konaní, a to takým spôsobom, že každý, kto sa o sebe domnieva, že by mal byť účastníkom správneho konania, z ktorého vzišlo rozhodnutie, má právo domáhať sa toho, aby mu bolo toto rozhodnutie doručené.

Napádaným uznesením krajský súd vyhovel žiadosti žalobkyne, aby jej bolo doručené sporné stavebné povolenie, a to z dôvodu, že mala byť účastníčkou stavebného konania, v ktorom toto sporné stavebné povolenie bolo vydané.

Záverom o tom, že žalobkyňa mala byť účastníčkou dotknutého stavebného konania, mal krajský súd za osvedčené aj v súvislosti s iným konaním vedeným na tamojšom súde, navyše tou istou predsedníčkou senátu, z ktorého zreteľne vyplývalo, že v inom stavebnom konaní, ktoré sa začalo tiež v tom istom roku, t. j. rovnako ako dotknuté stavebné konanie, avšak o niečo skôr (pozri spisové značky týchto stavebných konaní, pozn.), a ktoré sa týkalo identického stavebníka (sťažovateľky), ako aj identických parciel] bola sťažovateľka považovaná za účastníčku tohto (skoršieho) stavebného konania, pretože si preukázateľne ešte pred začatím stavebného konania uplatnila na dotknuté parcely reštitučný nárok, o čom mal stavebník (sťažovateľka) vedomosť, a napokon to ani nepoprel.

Nie zanedbateľnou skutočnosťou je aj to, že sťažovateľka ako stavebník aj v tomto skoršom stavebnom konaní, o ktorom krajský súd konal, sa nedomáhala preskúmania uznesenia krajského súdu, ktorým krajský súd ešte pred vydaním napádaného uznesenia konštatoval účastníctvo žalobkyne v stavebnom konaní, ktoré sa uskutočnilo v rovnakom čase za identických skutkových okolností, za akých sa uskutočnilo aj dotknuté stavebné konanie, z ktorého vzišlo sporné stavebné povolenie, ktoré krajský súd nariadil doručiť žalovanej uznesením.

Z uvedeného teda vyplýva, že krajský súd mal pred vydaním napádaného uznesenia za preukázanú otázku účastníctva žalovanej v dotknutom stavebnom konaní, a preto jej sporné stavebné povolenie nariadil doručiť.

Doručovanie stavebného povolenia verejnou vyhláškou je v zmysle citovaných ustanovení stavebného zákona viazané na účastníctvo v stavebnom konaní, resp. na veľký počet účastníkov stavebného konania. Účastníctvo v stavebnom konaní však nemá iba imaginárny (iluzórny) význam, resp. pojem účastník konania nie je iba akási bianko (t. j. bezobsažná) veličina bez konkrétneho obsahu, práve naopak, s účastníctvom v konaní (v danom prípade v stavebnom konaní, pozn.) je spätý celý rad práv a povinností, a to nielen hmotnoprávneho, ale aj procesného charakteru, ktorých využívanie (v prípade práv) a plnenie (v prípade povinností) musí mať reálny základ a odraz v samotnom konaní. Inými slovami, aby účastník konania (v danom prípade stavebného konania, pozn.) mohol jemu zákonom priznané práva a povinnosti aj realizovať, musí mať vedomosť, že má postavenie účastníka konania, resp. že je s ním konané ako s účastníkom konania.

Vzhľadom na uvedené tak podľa ústavného súdu plne obstoja obranná argumentácia krajského súdu, podľa ktorej účastník stavebného konania v zmysle § 59 ods. 1 stavebného zákona musí byť identifikovateľný aspoň menom a priezviskom, aby, „... vôbec vedel, že je účastníkom nejakého konania a mohol tak zákonom vymedzeným spôsobom obhajovať svoje práva a oprávnené záujmy“, pričom túto aspoň minimálnu identifikáciu účastníka stavebného konania nemožno oklieštiť iba na to, že sa bude od fyzickej osoby očakávať, že sama, napr. na základe označenia stavebných parciel, bude iba dedukovať alebo predpokladať svoje účastníctvo v stavebnom konaní.

Vzhľadom na reálny význam a obsah pojmu účastník stavebného konania je tak bezpochyby dôvodná aj požiadavka jeho identifikácie a až v prípade zistenia, že takýmto

spôsobom identifikovaných účastníkov stavebného konania je veľké množstvo, prichádza do úvahy aplikácia zákonného ustanovenia o doručovaní stavebného povolenia verejnou vyhláškou.

Keďže v danom prípade zo sporného stavebného povolenia nevyplýva (tak ako to vo svojej obrannej argumentácii uviedol aj krajský súd, pozn.), že by sa stavebný úrad zaoberal, resp. že by zisťoval, aký je okruh účastníkov stavebného konania, logicky ani nemohol dospieť k záveru, že týchto účastníkov konania je veľké množstvo, a teda že z dôvodu vhodnosti a úspornosti je možné doručovať im sporné stavebné povolenie verejnou vyhláškou.

Pri spôsobe doručovania stavebného povolenia podstatnou a primárnou najmä otázka konkrétnych (identifikovaných) účastníkov konania a ich množstva, sa krajský súd v napádanom uznesení v prvom rade vysporadúval s tým, či žalovaná bola alebo nebola účastníčkou stavebného konania, z ktorého vzišlo sporné stavebné povolenie, resp. či sa s ňou ako s účastníčkou konania konalo alebo malo konať.

Keďže krajský súd zistil, že v dotknutom stavebnom konaní sa na rozdiel od iných skutkovo identických stavebných konaní so žalovanou nekonalo ako s účastníčkou konania, pretože stavebný úrad ju ako účastníčku tohto stavebného konania v spornom stavebnom povolení ani neidentifikoval ako subjekt, ktorému je potrebné toto povolenie doručovať či už priamo (v prípade, že by celkový počet takto identifikovaných účastníkov konania nebol veľký), alebo verejnou vyhláškou (v prípade, že by celkový počet takto identifikovaných účastníkov konania bol veľký), preto dospel k záveru, že toto sporné stavebné povolenie ešte žalobkyni nebolo doručené, hoci malo byť, pretože sa s ňou nekonalo ako s účastníčkou stavebného konania, hoci sa tak konať malo.

Vzhľadom na to, že uvedenými závermi krajský súd v podstate vo vzťahu k žalobkyni vylúčil účinky doručovania sporného stavebného povolenia verejnou vyhláškou, t. j. nepriamo konštatoval, že jej ako účastníčke dotknutého stavebného konania (ktorou sa stala až konštatovaním krajského súdu) toto stavebné povolenie ešte nebolo doručené, krajský súd nebol ani povinný špeciálne sa v napádanom uznesení vysporadúvať s tým, prečo (ako to tvrdí sťažovateľka) v prípade žalovanej krajský súd akceptoval duálne doručovanie sporného stavebného povolenia tak verejnou vyhláškou, ako aj jeho priame doručenie, pretože v danom prípade o takýto prípad nešlo a žalovanej bolo sporné stavebné povolenie doručené iba raz, a to až na základe rozhodnutia krajského súdu.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd podotýka, že aj napriek tomu, že ustanovenie § 61 ods. 4 v spojení s § 69 ods. 1 a 2 stavebného zákona v znení účinnom v rozhodnom období vytvára „priestor“ na to, aby stavebné povolenie bolo doručované verejnou vyhláškou, ak ide o veľký počet „účastníkov stavebného konania“, pričom rozhodnutie o tom, že v konkrétnom prípade ide skutočne o „veľký počet účastníkov stavebného konania“, a teda že sa stavebné povolenie bude doručovať verejnou vyhláškou, je vecou úvahy správneho orgánu, ani v tomto smere nemôže byť táto voľná úvaha svojvoľná, resp. neodôvodnená a nepodložená.

V tomto smere sa nemožno stotožniť s argumentáciou sťažovateľky, podľa ktorej doručovanie verejnou vyhláškou možno realizovať aj v prípade väčšieho množstva bližšie neurčitého počtu osôb, ktorých práva a oprávnené záujmy by eventuálne mohli byť stavebným konaním dotknuté.

Podľa ústavného súdu vzhľadom na reálny obsah pojmu účastník stavebného konania, ako aj v záujme vytvorenia reálneho priestoru na konzumáciu účastníkovi konania priznaných práv a povinností, nemožno z ústavného hľadiska akceptovať, aby pri voľnej úvahe o počte účastníkov stavebného konania bola táto založená iba na domnienke, resp. na predpoklade o výskyte síce veľkého množstva, avšak anonymných adresátov, ktorým by mohlo byť stavebné povolenie adresované, pretože by sa mohlo eventuálne dotknúť ich práv a oprávnených záujmov. V prípade takéhoto chápania pojmu účastník stavebného konania by išlo iba o imaginárny subjekt bez možného reálneho vplyvu na priebeh a výsledok stavebného konania.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd považuje argumentáciu krajského súdu v napádanom uznesení za ústavne udržateľnú a akceptovateľnú, pričom jej nemožno vytknúť svojvoľnosť pri výklade a uplatňovaní aplikovaných právnych noriem spôsobom, ktorý by arbitrárne popieral ich obsah a zmysel.

Keďže ústavný súd z uvedeného dôvodu nezistil príčinnú súvislosť medzi napádaným uznesením krajského súdu a namietaným porušením čl. 46 ods. 1 ústavy

a čl. 6 ods. 1 dohovoru, medzi ktorými nemožno vidieť zásadnú odlišnosť, nebolo možné konštatovať porušenie označených práv.

Ďalšou skutočnosťou, ktorou sťažovateľka odôvodňuje porušenie základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie, je aj postup krajského súdu, ktorý podľa nej napádaným uznesením rozhodol bez toho, aby jej umožnil vyjadriť sa, a to osobitne k stanovisku žalobkyne a tiež, že rozhodol na základe dôkazov, ktoré sa nenachádzali v spise, pričom poukázala na obsah spisu týkajúceho sa obdobnej právnej veci účastníkov konania vedenej krajským súdom, ako aj na obsah spisu vedeného okresným súdom, ku ktorým sa sťažovateľka nemala možnosť vyjadriť.

Ústavný súd v prvom rade upriamuje pozornosť na skutočnosť, že sťažovateľka bola pribratá do konania vedeného krajským súdom až uznesením z februára 2010, a to popri stavebnom úrade ako žalovaná v 2. rade, pričom jej účastníctvo v konaní podľa V. časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku je sporné, pretože ide o konanie, v ktorom sa preskúmava zákonnosť rozhodnutia orgánu verejnej správy, kde je okruh účastníkov konania na žalovanej strane vymedzený v § 250 ods. 4 OSP, podľa ktorého pri rozhodnutí správneho orgánu vydaného v správnom konaní je žalovaným správny orgán, ktorý rozhodol v poslednom stupni.

Napokon na tento problém v danom prípade poukázal aj najvyšší súd vo svojom uznesení z júna 2011, ktorým potvrdil konečné rozhodnutie krajského súdu o zastavení predmetného konania. Avšak aj napriek uvedeným pochybnostiam je zrejmé, že krajský súd v čase vydania napadnutého uznesenia so sťažovateľkou konal ako s účastníčkou konania, preto ústavný súd preskúmal postup krajského súdu aj v rozsahu tejto námietky sťažovateľky.

Keďže sťažnosťou napadnuté uznesenie z apríla 2010, ktorým krajský súd uložil žalovanému v 1. rade (t. j. mestu ako stavebnému úradu, pozn.) nič menej a ani nič viac ako doručiť žalobkyni stavebné povolenie, je iba predbežným procesným rozhodnutím, a nie rozhodnutím o žalobe ako takej, krajský súd na vydanie tohto uznesenia nemusel nariaďovať pojednávanie.

Vzhľadom na uvedené sa aj uvedená námietka sťažovateľky javí ako zjavne neopodstatnená a ani z tohto dôvodu nemohlo byť porušené jej základné právo a právo na spravodlivé súdne konanie.

V súvislosti s ďalšou námietkou sťažovateľky, v zmysle ktorej namieta, že napádaným uznesením krajský súd preskúmaval správne rozhodnutie (sporné stavebné povolenie), ktoré nemôže byť predmetom súdneho prieskumu podľa V. časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku, ústavný súd konštatuje nedostatok príčinnej súvislosti tejto námietky vo vzťahu k napádanému uzneseniu krajského súdu, pretože týmto uznesením krajský súd meritórne nerozhodoval o žalobe žalobkyne, t. j. nevyslovoval sa k zákonnosti, resp. nezákonnosti sporného stavebného povolenia, ako to tvrdí sťažovateľka.

Krajský súd výrokom sťažnosťou napadnutého uznesenia vyhovel žalobe žalobkyne iba v tej časti, ktorou sa s odvolaním na to, že napriek tomu, že mala byť účastníčkou stavebného konania, mesto ako stavebný úrad s ňou ako s účastníkom nekonalo a toto sporné stavebné povolenie jej nedoručilo, domáhala jeho doručenia. Práve uloženie povinnosti stavebnému úradu doručiť stavebné povolenie žalobkyni predstavuje právnu záruku na to, aby sa žalobkyňa s formulovaním svojich argumentov a označením dôkazov mohla domáhať svojho základného práva byť účastníkom stavebného konania, v rámci ktorého sa bude toto sporné stavebné povolenie preskúmavať.

Napokon krajský súd z uvedených dôvodov, t. j. z dôvodu, že po doručení sporného stavebného povolenia žalobkyni, ktorá proti nemu podala odvolanie, na základe čoho v súčasnosti stále prebieha odvolacie konanie na príslušnom krajskom stavebnom úrade, ktorý aj vecne preskúmava sporné stavebné povolenie, krajský súd konanie zastavil, pretože odpadol predmet prieskumu, ktorý preskúmava príslušný krajský stavebný úrad, pričom najvyšší súd uznesením toto rozhodnutie krajského súdu ako vecne správne potvrdil (konanie o žalobe tak bolo právoplatne zastavené).

Napokon v súvislosti s poslednou námietkou sťažovateľky vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie, ktoré mali byť porušené tým, že krajský súd proti napádanému uzneseniu nepripustil opravný

	<p>prostriedok, ústavný súd poznamenáva, že zavedeniu zásady dvojínštančného konania do správneho súdnictva, ktorého výkon je upravený ustanoveniami V. časti Občianskeho súdneho poriadku, nemožno rozumieť ako právu podávať proti každému rozhodnutiu správneho súdu bez zreteľa na jeho povahu a význam – odvolanie ako riadny opravný prostriedok.</p> <p>V danom prípade sťažnosťou napadnuté uznesenie krajského súdu je procesným rozhodnutím predbežnej povahy, ktorým krajský súd uložil stavebnému úradu (mestu) doručiť sporné stavebné povolenie žalobkyni, ktorá sa o sebe domnievala, že mala byť účastníčkou stavebného konania. Príslušný stavebný úrad je pritom viazaný výrokom tohto uznesenia krajského súdu, iba čo sa týka povinnosti sporné stavebné povolenie žalobkyni doručiť, avšak krajský súd ním neukladá žiadnu povinnosť v tom smere, ako má stavebný úrad alebo príslušný odvolací správny orgán prípadný riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok podaný žalobkyňou po doručení sporného stavebného povolenia vybaviť.</p> <p>Vychádzajúc zo znenia ustanovenia § 246c ods. 1 OSP v spojení s § 250b ods. 2 OSP je zrejmé, že proti sťažnosťou napadnutému uzneseniu krajského súdu podanie odvolania ako riadneho opravného prostriedku nie je prípustné.</p> <p>Z uvedených dôvodov ústavný súd konštatuje, že z dôvodu ani jednej zo sťažovateľkou uvedených námietok nemohlo objektívne dôjsť k porušeniu jej základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>2. K namietanému porušeniu základného práva a práva vlastníť a pokojne užívať svoj majetok zaručeného v čl. 20 ústavy a v čl. 1 dodatkového protokolu</p> <p>Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva a práva na ochranu vlastníckeho práva v spojitosti s porušením práva na spravodlivé súdne konanie, porušenie ktorého ústavný súd nezistil, v tejto súvislosti tak nemohlo dôjsť ani k porušeniu práv garantujúcich ochranu jej vlastníctva.</p> <p>3. K namietanému porušeniu práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru</p> <p>Námietka sťažovateľky o porušení práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného v čl. 13 dohovoru sa týkala skutočnosti, že krajský súd proti napadnutému uzneseniu nepripustil opravný prostriedok. S touto námietkou sťažovateľky sa ústavný súd vysporiadal už v časti odôvodnenia tohto rozhodnutia týkajúcej sa námietky sťažovateľky vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie, ktoré mali byť porušené tým, že krajský súd proti napádanému uzneseniu nepripustil opravný prostriedok.</p> <p>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo a právo sťažovateľky na spravodlivú súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo a právo vlastníť a pokojne užívať svoj majetok zaručené v čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských a základných slobôd a právo na účinný prostriedok nápravy zaručené v čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením krajského súdu porušené neboli.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>***</p>

<p>spisová značka</p>	<p>II. ÚS 99/2012</p>
<p>sudca spravodajca</p>	<p>Lajos Mészáros</p>
<p>druh konania</p>	<p>čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb</p>
<p>druh rozhodnutia a spôsob vybavenia</p>	<p>nález – vyhovené</p>
<p>dátum rozhodnutia</p>	<p>24. januára 2013</p>
<p>dotknuté články ústavy, ústavných</p>	<p>čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky</p>

zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ (družstvo) namietal porušenie označených práv v konaní vedenom najvyšším súdom.</p> <p>Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal na okresnom súde žalobu o zaplatenie peňažnej sumy proti žalovanému 1 a žalovanému 2. Sťažovateľ žaloval oboch žalovaných preto, lebo nevedel určiť, ktorý z nich sa na jeho úkor obohatil, keďže sídlo oboch žalovaných je na tej istej adrese a totožné sú aj osoby spoločníka a konateľ'a oboch žalovaných.</p> <p>Sťažovateľ po dohode so žalovaným 1 začal 1. januára 2004 užívať na účely vykonania poľnohospodárskej prvovýroby ornú pôdu.</p> <p>Keďže chcel siať repku olejnú, uzatvoril so istou obchodnou spoločnosťou zmluvu o dielo, na základe ktorej obchodná spoločnosť vykonala v roku 2005 prípravu pôdy korundom na ploche 110 ha, dislokovanie na ploche 117 ha a strednú orbu na ploche 118 ha. Za uvedené práce sťažovateľ zaplatil 436 501 Sk.</p> <p>Následne žalovaný 2 začiatkom augusta 2005 zasial na pozemkoch repku olejnú. Keďže pôdu na siatie repky olejnej pripravil sťažovateľ a žalovaný 2 tam ju už len zasial, pozbieral úrodu a zbral dotácie od Pôdohospodárskej platobnej agentúry, bezdôvodne sa obohatil na úkor sťažovateľa, ktorý vynaložil nevyhnutné finančné prostriedky na prípravu pôdy tak, aby sa do nej mohla vôbec repka olejná siať.</p> <p>Sťažovateľ vyfakturoval žalovanému 2 peňažnú sumu, teda čiastku, ktorú vynaložil zo svojho na prípravu pôdy na siatie. V konaní vedenom okresným súdom boli všetky skutočnosti preukázané. Rozsudkom okresného súdu bol žalovaný 2 zaviazaný zaplatiť sťažovateľovi 9 370,98 € s 10 % úrokom z omeškania ročne od 11. septembra 2007 do zaplatenia, ako aj trovy konania. Žalobu proti žalovanému 1 zamietol.</p> <p>Rozsudkom krajského súdu bol rozsudok okresného súdu zmenený v tej časti, ktorou bol žalovaný 2 zaviazaný zaplatiť sťažovateľovi 9 370,98 € s úrokmi z omeškania a trovami konania tak, že žaloba bola v tejto časti zamietnutá.</p> <p>Podľa názoru krajského súdu sťažovateľ mohol užívať pozemky od 1. januára 2004 do 31. decembra 2004. Naproti tomu nemal právo ich užívať v roku 2005, čo jednoznačne vyplýva aj z rozsudku okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu z roku 2006.</p> <p>Sťažovateľ pozemky pooral v lete v roku 2005, a to tú ich časť, ktorú predtým zatravnil žalovaný 1, i keď vedel, resp. musel vedieť, že na to nie je oprávnený. Nezatravnené časti už boli obsiate žalovaným 2.</p> <p>Takéto konanie sťažovateľa v konkrétnej situácii je podľa názoru krajského súdu v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie.</p> <p>Rozsudkom najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľa zamietnuté. Podľa názoru najvyššieho súdu sťažovateľovi nevzniklo právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, keďže v roku 2005 nemal právo pozemky užívať a ani inak s nimi nakladať. Okrem toho ani nepreukázal, že poskytol plnenie žalovanému 2.</p> <p>Sťažovateľ je presvedčený o dôvodnosti uplatneného nároku. Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia priznáva priamo zákon, a preto nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi požadovať vydanie bezdôvodného obohatenia. Žalovaný 2 sa obohatil o to, čo sťažovateľ vynaložil na prípravu pôdy na siatie repky olejnej. Najvyšší súd nijako nevysvetlil, na základe akých skutočností dospel k záveru, podľa ktorého sťažovateľ nepreukázal poskytnutie plnenia žalovanému 2. Súdne konanie, v ktorom sa dospel k záveru, že sťažovateľ nebol oprávnený pozemky užívať, sa začalo a skončilo potom, ako došlo k pooraniu pozemkov sťažovateľom.</p> <p>Najvyšší súd považuje dovolací rozsudok za správny, pričom je toho názoru, že odôvodnenie rozsudku spĺňa kritériá ústavnej akceptovateľnosti zodpovedajúce ustanoveniu § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.</p>
ratio decidendi	<p>Z pohľadu ústavného súdu treba predovšetkým konštatovať, že podľa skutkových zistení krajského súdu (zhodných so skutkovými zisteniami okresného súdu) sťažovateľ pooral pozemky v letných mesiacoch v roku 2005, pričom podľa krajského súdu vedel, resp. musel vedieť, že na takéto konanie nebol oprávnený. Konanie sťažovateľa považoval za rozporné s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a preto mu nepriznal právnu ochranu.</p> <p>Podstatnou dovolacou námietkou sťažovateľa bolo tvrdenie, podľa ktorého ním uplatnený nárok vyplýva priamo zo zákona, čo zároveň znamená, že nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi. Napriek takejto dovolacej argumentácii sťažovateľa</p>

z rozsudku najvyššieho súdu nevyplýva, či akceptoval, alebo neakceptoval právny názor krajského súdu, podľa ktorého konanie sťažovateľa bolo v rozpore s dobrými mravmi (keď vedel, že pozemky nemá právo poorať, a napriek tomu tak urobil).

Najvyšší súd totiž v tejto súvislosti uvádza: „*Odvolaací súd vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa posúdil uplatnený nárok tak ako súd prvého stupňa podľa citovaného ustanovenia § 451 Občianskeho zákonníka, ale dospel k záveru, že žalobcovi právo na vydanie bezdôvodného obohatenia nevzniklo. Pre posúdenie opodstatnenosti uplatneného nároku odvolací súd považoval za podstatnú nespornú skutočnosť, že žalobca v roku 2005 nemal právo predmetné parcely užívať ani iným spôsobom s nimi nakladať a za nepodstatnú skutočnosť oprávnenie žalovaného 2 predmetné parcely užívať. Uvedený právny záver odvolacieho súdu je správny a nespochybňuje ho ani ďalšie konštatovanie odvolacieho súdu, že konanie žalobcu je v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Podľa názoru dovolacieho súdu žalobca nepreukázal, že poskytol plnenie žalovanému 2. Žalobca napriek tomu, že nemal právo nehnuteľnosti užívať, vykonával na nich poľnohospodárske práce vo svoj prospech. Následné užívanie nehnuteľnosti žalovaným 2 nemožno považovať za naplnenie skutkovej podstaty získania majetkového prospechu na úkor žalobcu bez právneho dôvodu.*“

Zdá sa, že najvyšší súd nezaložil svoj rozsudok na rozpore s dobrými mravmi (v tomto smere nezaujal žiadne meritórne stanovisko k argumentácii krajského súdu a ani k dovolacím námietkam sťažovateľa), pretože za rozhodujúce považoval dve skutočnosti. Išlo jednak o to, že sťažovateľ nemal v roku 2005 právo pozemok užívať, ale aj o to, že nepreukázal poskytnutie plnenia žalovanému 2.

Právny záver najvyššieho súdu, podľa ktorého sťažovateľ nemal v roku 2005 právo pozemky užívať, treba považovať za správny, keďže vyplýva zo záverov rozsudku krajského súdu.

Ďalší záver najvyššieho súdu, podľa ktorého sťažovateľ nepreukázal poskytnutie plnenia žalovanému 2, sa na prvý pohľad môže javiť ako ustálenie odlišného skutkového stavu, než k akému dospeli predtým okresný súd a krajský súd. V skutočnosti sa však tento záver najvyššieho súdu opiera o odlišné právne posúdenie rovnakého skutkového stavu. Nepovažuje totiž za poskytnutie plnenia také konanie sťažovateľa, na ktoré tento nemal evidentne právo. Ak totiž sťažovateľ nemal právo pozemky užívať a napriek tomu vykonával na nich poľnohospodárske práce vo svoj prospech, potom následné užívanie pozemkov žalovaným 2 nemožno považovať za naplnenie skutkovej podstaty získania majetkového prospechu na úkor sťažovateľa bez právneho dôvodu.

Uvedený záver najvyššieho súdu treba považovať za arbitrárny.

Kým podľa názoru najvyššieho súdu by hypoteticky prichádzalo do úvahy bezdôvodné obohatenie získané plnením bez právneho dôvodu, zatiaľ podľa sťažovateľa získal žalovaný 2 bezdôvodné obohatenie plnením z neplatnej zmluvy.

Z rozsudku krajského súdu vyplýva, že argumentácia sťažovateľa o tom, že mal právo pozemky užívať, bola sčasti vyhodnotená tak, že sťažovateľ sa opieral o neplatnú zmluvu (nemajúce potrebné náležitosti), a sčasti tak, že tvrdený právny titul užívania pozemkov sa nepreukázal.

Z ustanovení Občianskeho zákonníka je zrejmé, že ktorákoľvek zo skutkových podstát bezdôvodného obohatenia zakladá povinnosť takéto obohatenie vydať.

Pokiaľ najvyšší súd uvažoval o plnení bez právneho dôvodu a odmietol za plnenie považovať také plnenie, ktoré sťažovateľ nemal právo realizovať, dostal sa tým do rozporu s ustanovením § 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka.

Skutočnosť, že sťažovateľ objektívne nebol oprávnený pozemky užívať, neznamená, že by nim vykonané poľnohospodárske práce, ktoré žalovaný 2 zužitkoval (skonsumoval), sa nemali považovať za bezdôvodné obohatenie. Je totiž samou podstatou plnenia získaného z neplatného právneho úkonu alebo bez právneho dôvodu také plnenie, ktoré nemá platný právny podklad, resp. vôbec žiadny právny podklad.

Nie je tiež bez významu, že sťažovateľ bol presvedčený o svojom práve pozemky užívať na poľnohospodárske účely. Na eliminovanie spornosti tohto jeho práva podal aj žalobu o určenie, že najneskôr od 2. augusta 2004 bol oprávneným užívateľom a nájomcom pozemkov.

Konečný rozsudok krajského súdu bol vynesenejší až 14. decembra 2006 (bol ním potvrdený rozsudok okresného súdu z 25. mája 2006). To znamená, že až z rozsudkov všeobecných súdov (vynesených dávno po ukončení prác) sa dozvedel, že pozemky

	<p>užíval neoprávnene. Jeho tvrdenie, podľa ktorého pozemky do rozhodnutia všeobecných súdov užíval v dobrej viere, nebolo vykonaným dokazovaním vyvrátené.</p> <p>V podstate rovnako uvažoval aj krajský súd, keď vydanie bezdôvodného obohatenia odmietol s poukazom na rozpor s dobrými mravmi (nie teda preto, že by žalovaný 2 prospech nezískal).</p> <p>V konečnom dôsledku to znamená, že rozhodujúcou otázkou je, či možno konanie sťažovateľa považovať za rozporné s dobrými mravmi. Najvyšší súd v tomto smere nezaujal žiadne stanovisko, hoci sťažovateľ v podanom dovolaní tento záver krajského súdu namietal s poukazom na to, že konal v dobrej viere a že ním uplatnený nárok vyplýva zo zákona.</p> <p>Možno zovšeobecniť, že nezaujatie žiadneho stanoviska k namietanej otázke, či uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia bolo v rozpore s dobrými mravmi, zakladá zjavnú neodôvodnenosť rozhodnutia.</p> <p>Nebolo možné vyhovieť požiadavke sťažovateľa na zrušenie rozsudku krajského súdu, keďže v rámci predbežného prerokovania sťažnosti bola sťažnosť v časti smerujúcej proti konaniu vedenému krajským súdom odmietnutá</p> <p>Ústavný súd rozhodol tak, že najvyšší súd porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.</p> <p>Rozsudok najvyššieho súdu zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>***</p>

<p>spisová značka</p>	<p>II. ÚS 338/2012</p>
<p>sudca spravodajca</p>	<p>Juraj Horváth</p>
<p>druh konania</p>	<p>čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb</p>
<p>druh rozhodnutia a spôsob vybavenia</p>	<p>nález – v časti vyhovené – v časti nevyhovené</p>
<p>dátum rozhodnutia</p>	<p>24. januára 2013</p>
<p>dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv</p>	<p>čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práv čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1a 2, čl. 2 ods. 2 a 3, čl. 152 ods. 4 a čl. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľka namietala porušenie označených práv rozsudkom najvyššieho súdu.</p> <p>Z obsahu sťažnosti a jej príloh okrem iného vyplynulo, že rozhodnutím Daňového úradu bol znížený nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty uvedenej v daňovom priznaní sťažovateľky za zdaňovacie obdobie apríl 2008 o sumu 10 706,49 €.</p> <p>Proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka 3. augusta 2009 odvolanie a 4. augusta 2009 predložila splnomocnenie na podanie odvolania pre advokátsku kanceláriu.</p> <p>Správny orgán rozhodnutím z 18. augusta 2009 zamietol odvolanie sťažovateľky ako podané nepríslušnou osobou podľa § 47 ods. 5 písm. c) zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správe daní“).</p> <p>Žalobou o preskúmanie zákonnosti správneho rozhodnutia doručenu krajskému súdu sa sťažovateľka domáhala, aby krajský súd zrušil rozhodnutie správneho orgánu. Krajský súd rozsudkom žalobe vyhovel.</p> <p>Proti tomuto rozsudku podal správny orgán odvolanie, na základe ktorého najvyšší súd ako súd odvolací rozsudkom rozhodnutie prvostupňového súdu zmenil tak, že žalobu sťažovateľky zamietol.</p>

	<p>Najvyšší súd vo svojom rozsudku v súlade s § 250ja ods. 7 Občianskeho súdneho poriadku uviedol text odôvodnenia iného rozhodnutia (sp. zn. 3 Sžf 10/2007 z 19. apríla 2007), a keďže nezistil žiaden dôvod, aby sa neho odchýlil, dospel k záveru, že správny orgán rozhodol v súlade so zákonom, keď odvolanie sťažovateľky zamietol.</p> <p>Sťažovateľka videla porušenie základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu okrem iného v tom, že: „<i>premysy, ktoré Najvyšší súd zvolil a závery, ku ktorým na ich základe dospel, sa podstatne vymykajú nielen požiadavke racionality, ale aj požiadavke zákonnej a ústavnej prijateľnosti, a tým aj požiadavke spravodlivosti a presvedčivosti. Názor Najvyššieho súdu, že osvedčenie pravosti podpisu splnomocniteľa konštitutívne fixuje dátum, ku ktorému bolo plnomocenstvo udelené, neobstojí pre zjavný rozpor so zákonom.</i>“.</p> <p>Sťažovateľka ďalej vo svojej sťažnosti uvádza, že postup najvyššieho súdu pri odôvodnení napadnutého rozsudku je v priamom rozpore s princípom právnej istoty.</p> <p>Zdôvodňuje to tým, že najvyšší súd pri odôvodnení svojho rozsudku použil ustanovenie § 250ja ods. 7 OSP, podľa ktorého ak najvyšší súd rozhoduje ako odvolací súd v obdobnej veci, aká už bola predmetom konania pred odvolacím súdom, môže v odôvodnení poukázať už na podobné rozhodnutie, ktorého celý text v odôvodnení uvedie, v dôsledku čoho mal najvyšší súd „<i>uviesť celý text rozhodnutia, avšak uviedol len osem odsekov z odôvodnenia</i>“.</p> <p>Sťažovateľka ďalej uvádza, že citovaný rozsudok najvyššieho súdu tiež nebol publikovaný v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, prípadne uverejnený v internetovej elektronickej databáze rozhodnutí najvyššieho súdu a tiež ani v žiadnej dostupnej literatúre, a napokon ani v žiadnej z verejne dostupných elektronických databáz.</p>
<p>ratio decidendi</p>	<p>Ústavný súd konštatuje, že napriek tomu, že podľa § 101 zákona o správe daní sa na daňové konanie nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, aj v ňom zákonodarca podľa § 20 ods. 9 zákona o správe daní garantuje reálnu možnosť daňového subjektu odstrániť nedostatky daňového podania na výzvu správcu dane, resp. podľa § 46 ods. 5 zákona o správe daní doplnenia zákonom predpísaných náležitostí odvolania proti určeniu dane správcom a proti iným rozhodnutiam (takisto na výzvu správcu dane). Rovnako ako v občianskom súdnom konaní, tak aj v správnom konaní upozorňuje na nedostatky podaní v daňovom konaní príslušný daňový orgán (správca dane) a na ich odstránenie určuje lehoty.</p> <p>Pokiaľ ide o zastupovanie daňového subjektu na základe splnomocnenia, § 9 ods. 3 zákona o správe daní ustanovuje, že daňový subjekt sa „<i>môže dať zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí a ktorý koná v rozsahu plnomocenstva udeleného písomne s úradne overeným podpisom alebo ústne do zápisnice u správcu dane. Ak nie je rozsah plnomocenstva presne vymedzený, považuje sa toto plnomocenstvo za všeobecné.</i>“.</p> <p>Na rozdiel od daňového podania, resp. odvolania podaného v daňovom konaní, nedostatky ktorých daňové subjekty odstraňujú na výzvu a v lehotách určených daňovými orgánmi, takúto povinnosť daňové orgány v súvislosti s nedostatkami zákonných náležitostí splnomocnenia v daňovom konaní nemajú.</p> <p>Ústavný súd vo svojom uznesení č. k. II. ÚS 338/2012-25 z 13. septembra 2012 uviedol: «<i>... Poučovacia povinnosť daňového orgánu na odstránenie nedostatkov sa vzťahuje na „podané odvolanie, ktoré nemá zákonom predpísané náležitosti“ (§ 46 ods. 5 zákona o správe daní). Z uvedeného vyplýva, že zákonnou náležitosťou ani daňového podania a ani daňového odvolania (na ktoré sa viaže poučovacia povinnosť správneho orgánu – daňového úradu) nie je plnomocenstvo na zastupovanie v daňovom konaní podľa § 9 ods. 3 zákona o správe daní.</i>»</p> <p>Aj prax daňových orgánov potvrdzuje, že k nesplneniu zákonných náležitostí daňového konania môže dochádzať nielen pri daňových podaniach a odvolaniach, ale aj pri splnomocneniach na zastupovanie v daňovom konaní.</p> <p>Na rozdiel od zákonných náležitostí podania alebo odvolania v daňovom konaní, ktoré je možné meniť alebo doplniť na výzvu daňového orgánu, najvyšší súd vo svojom rozsudku napadnutom sťažovateľkou poukazuje na odlišný právny režim splnomocnenia, ktoré nespĺňa niektoré so zákonom predpísaných náležitostí.</p> <p>Najvyšší súd poukazuje na skutočnosť, že „<i>... plnomocenstvo udeľované na zastupovanie v daňovom konaní má v zmysle ust. § 9 ods. 3 zák. č. 511/1992 Zb. prísnejší právny režim ako majú plnomocenstvá udeľované v správnych konaniach ktoré</i></p>

	<p>sa upravujú zákonom č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (§ 17 ods. 3)“, keďže „vyžaduje úradné overenie podpisu splnomocniteľa. Vzhľadom na to je daný záujem štátu na osvedčení podpisu splnomocniteľa ale tým aj nepriamo aj dátume ku ktorému bolo plnomocenstvo udelené. Úradné overenie podpisu splnomocniteľa konštitutívne fixuje dátum ku ktorému bolo plnomocenstvo udelené. Vzhľadom na to nie je právne možné aby splnomocniteľ dodatočne schválil úkony vykonané splnomocniteľom na základe právne neperfektného resp. neexistujúceho plnomocenstva u ktorého úradné overenie podpisu splnomocniteľa je jeho zákonnou náležitosťou. Vzhľadom na uvedený prísnejší právny režim nie je možné dodatočne odstraňovať vady prípadne nedostatky v rozsahu plnomocenstva v daňovom konaní...“.</p> <p>Najvyšší súd odvolávajúc sa na „prísnejší právny režim“ splnomocnenia v daňovom konaní, ktoré vyžaduje úradné overenie podpisu splnomocniteľa, čím sa „fixuje dátum ku ktorému bolo plnomocenstvo udelené“, vykladá ustanovenia dotknutých daňových predpisov tak, že zákonné nedostatky splnomocnenia spočívajúce v absencii úradného overenia podpisu splnomocniteľa alebo vady, prípadne nedostatky stanovenia rozsahu splnomocnenia nie je po podaní splnomocnenia možné napraviť, čo sa prejavuje v rozhodnutí daňového orgánu nepokračovať v daňovom konaní.</p> <p>Vychádzajúc z ústavne konformnej výkladovej povinnosti štátnych orgánov ústavný súd dospel k záveru, že výklad najvyššieho súdu týkajúci sa dodatočného odstránenia nedostatkov zákonných náležitostí splnomocnenia pre potreby daňového konania, podľa ktorého sa daňovému subjektu takéto právo nepriznáva (poukazom na prísnejší právny režim splnomocnení v daňovom konaní), nie je v súlade s ústavnými garanciami čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy. Je to tak z toho dôvodu, že daňovému subjektu negarantuje reálnu možnosť nápravy nedostatku splnomocnenia (úradné overenie podpisu), a tým uplatnenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy bez legitímneho a ústavne akceptovateľného dôvodu.</p> <p>V okolnostiach prípadu treba spomenúť, že ide o nedostatky odstrániteľnej povahy, ktoré by mal daňový subjekt (a pri inom výklade najvyššieho súdu) možnosť reálne odstrániť až do momentu rozhodnutia daňového orgánu bez vážnejších problémov. Takýto výklad je dôsledkom platnej právnej úpravy, ktorá nedostatky splnomocnenia pre potreby daňového konania nepodriaduje vyzývacej povinnosti správcov dane so stanovením lehoty na ich odstránenie.</p> <p>Ak by však do momentu rozhodnutia daňového úradu daňový subjekt nedostatky splnomocnenia neodstránil, daňový orgán by túto skutočnosť, prirodzene, zohľadnil pri svojom rozhodovaní. Jeho rozhodnutie by však vychádzalo z ústavne akceptovateľného stavu, keďže daňovému subjektu bola poskytnutá reálna možnosť odstránenia nedostatku splnomocnenia, ktorú však nevyužil.</p> <p>Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že hoci špecifiká súdnych či administratívnych konaní, či ich konkrétnych súčastí sa môžu prejaviť aj v obmedzení základných práv a slobôd ich účastníkov, limity takýchto obmedzení aj v takýchto prípadoch predstavuje čl. 13 ods. 4 ústavy, v súlade s ktorým treba pri obmedzovaní základných práv a slobôd dbať na ich podstatu a zmysel.</p> <p>Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ. Podľa názoru ústavného súdu však výklad najvyššieho súdu, v súlade s ktorým nie je možné vykonávať žiadne opravy (úpravy), resp. spresnenia splnomocnenia s právnymi účinkami nepokračovania v daňovom konaní, zasahuje do samotnej podstaty základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a ocitá sa v rozpore aj so zásadou proporcionality pri obmedzovaní základných práv a slobôd. Napokon, pokiaľ má výklad najvyššieho súdu garantovať zákonosť daňového konania, t. j. zabezpečiť, aby tak daňové subjekty, ako aj správcovia dane postupovali striktne v súlade s príslušnými predpismi, túto možno zabezpečiť aj prostredníctvom takého výkladu daňových predpisov, ktorý dovoľuje odstránenie nedostatkov daňového splnomocnenia daňovým subjektom až do momentu rozhodnutia daňového orgánu.</p> <p>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľky zaručené v čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom najvyššieho súdu porušené bolo.</p> <p>Rozsudok najvyššieho súdu zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.</p> <p>Sťažnosti sťažovateľa vo zvyšnej časti nevyhovuje.</p>
použitú odkazy na relevantnú	Ústavný súd: II. ÚS 148/06, I. ÚS 361/2010, II. ÚS 31/04, II. ÚS 338/2012

judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	Najvyšší súd. 3 Sžf 10/2007 z 19. apríla 2007
---	---

Nálezy – priet'ahy v konaní:

spisová značka	II. ÚS 50/2012
sudca spravodajca	Sergej Kohut
druh konania	čl. 127 konanie o s'ťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	25. októbra 2012
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ namietal porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu v konaní o určenie povinnosti na vypočítanie majetkových podielov z transformácie družstva a vydanie družstevných podielových listov, ktoré začalo v roku 2008 a v konaní o zaplatenie peňažnej sumy (odporca- družstvo), ktoré začalo v roku 2009.
ratio decidendi	<p>1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaných konaní nebola závislá od právnej alebo skutkovej zložitosti veci. Napokon, ani predsedníčka okresného súdu nepoukázala na skutkovú alebo právnu zložitost' predmetných vecí.</p> <p>2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúvaných konaniach, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnost', ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutých konaniach k zbytočným priet'ahom. Sťažovateľ neprispel svojim správaním významným spôsobom k priet'ahom v konaniach.</p> <p>3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v konaní ktoré začalo v roku 2008 a konštatuje, že okresný súd bol v danej veci opakovane krátkodobo, ale aj dlhodobo nečinný. Uvedená nečinnost' okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas minimálne poldruha roka okresný súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzal.</p> <p>Rovnako sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v konaní , ktoré začalo v roku 2009 a konštatuje, že okresný súd bol aj v danej veci opakovane nečinný. Ani uvedená nečinnost' okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas minimálne pätnástich mesiacov okresný súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy a dohovoru.</p> <p>Vzhľadom na to, že 20. apríla 2012 okresný súd uznesením schválil zmier, ktorý nadobudol právoplatnost' 15. júna 2012, v namietanom konaní , ktoré začalo v roku 2009 neprichádzalo do úvahy rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.</p> <p>Ústavný súd rozhodol tak, že okresný súd v obidvoch namietaných konaniach porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.</p> <p>Okresnému súdu prikazuje, aby vo veci návrhu o určenie povinnosti na vypočítanie majetkových podielov konal bez zbytočných priet'ahov.</p> <p>Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 000 €.</p> <p>Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	***

spisová značka	II. ÚS 272/2012
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	16. januára 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka (obchodná spoločnosť) namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu v konaní o určenie povinnosti zabezpečiť zmenu v osobe akcionára v zozname akcionárov a o určenie povinnosti vydať akcionárovi náhradné listinné akcie, ktoré začalo v roku 2008.
ratio decidendi	<p>1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka napadnutého konania nebola závislá od zložitosti veci, ale, ako to bude v ďalšom vyhodnotené, predovšetkým od správania (postupu) okresného súdu. Napokon, ani predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázala na skutkovú alebo právnu zložitost' posudzovanej veci.</p> <p>2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúvanom konaní, ústavný súd nezistil žiadne významné okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným prieťahom. Sťažovateľka neprispela svojím správaním k zbytočným prieťahom v konaní, hoci opakovane využila možnosti podľa Občianskeho súdneho poriadku (napr. podať opravné prostriedky).</p> <p>3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci a predovšetkým poukazuje na to, že okresný súd bol v napadnutom konaní bezpochyby dvadsaťpäť mesiacov nečinný.</p> <p>Ústavný súd konštatuje, že okresný súd v napadnutom konaní minimálne dva roky nevykonal vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzala, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy a dohovoru.</p> <p>Ústavný súd rozhodol, že okresný súd v namietanom konaní vedenom porušil základné právo sťažovateľky, aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.</p> <p>Okresnému súdu prikazuje konať bez zbytočných prieťahov. Sťažovateľka priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 000 €.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	***

spisová značka	II. ÚS 397/2012
sudca spravodajca	Juraj Horváth
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	16. januára 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom okresného súdu v konaní o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ktoré začalo v roku 2002.

ratio decidendi	<p>1. V súvislosti s prvým kritériom – zložitost' veci – ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na potrebu nariad'ovať v danej veci znalecké dokazovanie, ako aj vzhľadom na počiatocné (do doby, kým si žalovaná neustanovila na svoje zastupovanie v spore právneho zástupcu, pozn.) ťažkosti s doručovaním písomností žalovanej, ktorá má bydlisko v zahraničí, možno toto konanie hodnotiť po skutkovej stránke ako náročnejšie, avšak z hľadiska celkovej dĺžky posudzovaného konania (viac ako 10 rokov), ako aj z hľadiska hodnotenia plynulosti postupu okresného súdu v interakcii s predmetom konania nemožno iba tieto skutkové okolnosti považovať za dôvod zistených priet'ahov v konaní, pričom podľa ústavného súdu nie zanedbateľným faktorom je aj to, že okresný súd od začatia sporu dosiaľ nevyhlásil vo veci ani jedno meritórne rozhodnutie.</p> <p>Po právnej stránke predmetné konanie nemožno podľa ústavného súdu považovať za zložitú, konanie vo veci vyporiadania podielového spoluvlastníctva je konaním štandardnej rozhodovacej súdnej praxe. Napokon, právnu či skutkovú náročnosť posudzovaného konania nenamietal ani samotný okresný súd.</p> <p>2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka posudzovaného konania v procesnom postavení žalobcu, podľa ústavného súdu sťažovateľ svojim konaním nijako neprispel k predĺženiu tohto konania. Ústavný súd však dáva do pozornosti, že sťažovateľ musí strpieť aj prípadné budúce zdržanie sa konania z dôvodu rozhodovania o jeho odvolaní proti uzneseniu, ktorým bolo v časti žalobného nároku zastavené konanie kvôli nezaplateniu súdneho poplatku práve sťažovateľom, avšak táto skutočnosť nemala žiadny vplyv na plynulosť doterajšieho priebehu konania.</p> <p>3. Možno z hľadiska priet'ahov v skúmanom konaní pripočítat' na ťarchu okresného súdu dobu v celkovom trvaní viac ako 5 rokov a 2 mesiace, pričom z tejto doby je možné na ťarchu okresného súdu pripočítat' viac ako 3 roky a 6 mesiacov a na ťarchu okresného súdu 2, ktorý v dôsledku reorganizácie súdnictva konal vo veci od roku 2005 do konca roku 2007, možno pripočítat' viac ako 1 rok a 8 mesiacov.</p> <p>Ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom okresného súdu v namietanom konaní porušené bolo.</p> <p>Okresnému súdu prikazuje konať vo veci bez zbytočných priet'ahov. Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 500 €.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	***

spisová značka	II. ÚS 119/2012
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	24. januára 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom okresného súdu v konaní o zvýšení výživného na dve maloleté deti, ktoré začalo v roku 2008.
ratio decidendi	<p>1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v napadnutom konaní mohlo predstavovať určitý stupeň zložitosti súvisiaci s pobytom otca maloletých detí v zahraničí, avšak zdĺhavý priebeh napadnutého konania ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub tejto skutočnosti.</p> <p>Napokon ani predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázal na skutkovú alebo právnu zložitost' predmetnej veci.</p> <p>2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom, teda dĺžka napadnutého konania v zásade nebola vyvolaná správaním sťažovateľky.</p>

	<p>3. Okresný súd teda počas minimálne poldruha roka vo veci nevykonal prakticky žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka v danej veci o zvýšenie výživného počas súdneho konania nachádzala, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy a dohovoru.</p> <p>Okresný súd v namietanom konaní porušil základné právo sťažovateľky aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.</p> <p>Sťažovateľke priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 000 €.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>***</p>

Spracovala: JUDr. Gabriela Lacková

Upozornenie:

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.